

Handlingsplan för stärkt kostnadseffektivitet inom Äldreomsorgen i Mellerud

Denna handlingsplan syftar till att belysa kostnaderna för äldreomsorg i Mellerud jämfört med andra liknande kommuner och till att ringa in vilka åtgärder förvaltningen ska arbeta med för att nå en ökad kostnadseffektivitet. Mellerud ligger väsentligt högre i kostnader för äldreomsorg än vad som kan förväntas utifrån strukturella förutsättningar. Sett i miljoner kronor handlar det om ungefär 22 miljoner för år 2020 som Mellerud ligger över den förväntade kostnadsbilden.

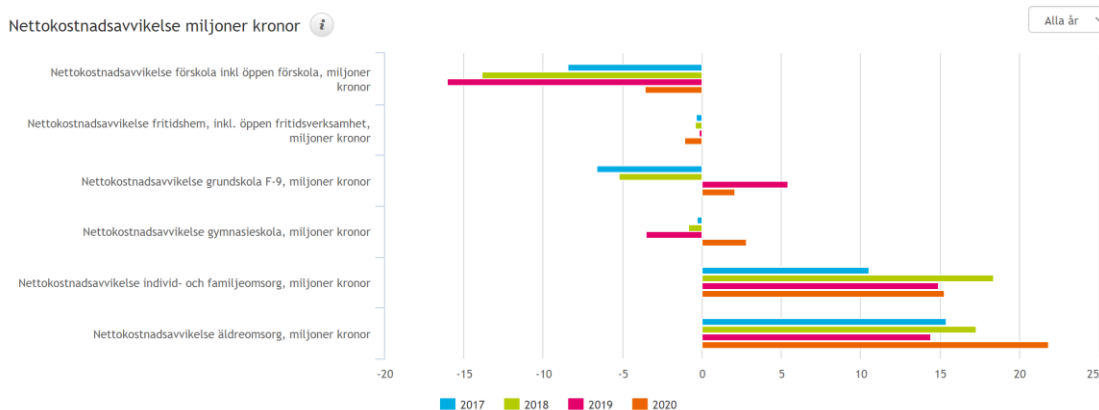
I Kolada kan man följa kommunernas och regionernas verksamheter från år till år. Där finns ca 5000 nyckeltal att använda för analyser och jämförelser. Kolada ger en samlad ingång till nyckeltal om resurser, volymer och kvalitet i kommuners och regioners alla verksamheter. Nyckeltalen bygger ofta på nationell statistik från de statistikansvariga myndigheterna, men också på uppgifter från andra källor. Exempelvis deltar de flesta kommuner och regioner i frivillig redovisning av kvalitet i olika verksamheter i Koladas "inmatningsfunktion". Kolada ägs av den ideella föreningen Rådet för främjande av kommunala analyser (RKA). Svenska staten och Sveriges Kommuner och Regioner är föreningens medlemmar.

Utifrån analyser av nyckeltal i Kolada får vi en bild av hur äldreomsorgen i Mellerud ligger till jämfört med andra kommuner. Den viktigaste indikatorn på om en verksamhet är kostnadseffektiv jämfört med andra kommuner är nettokostnadsavvikelseindikatorn som finns i Kolada. Nettokostnadsavvikelsen är den procentuella skillnaden mellan kommunens faktiska kostnader för en viss verksamhet och referenskostnaden. Referenskostnaden bygger på kostnadsutjämnningen och indikerar vad respektive verksamhet borde ha för nettokostnad, enligt kostnadsutjämnningssystemet, om kommunen bedriver den verksamheten med genomsnittlig ambitionsnivå och effektivitet. Enkelt uttryckt är nettokostnadsavvikelsen skillnaden mellan vad verksamheten *faktiskt kostar* och vad verksamheten *borde kosta* utifrån kommunens strukturella förutsättningar.

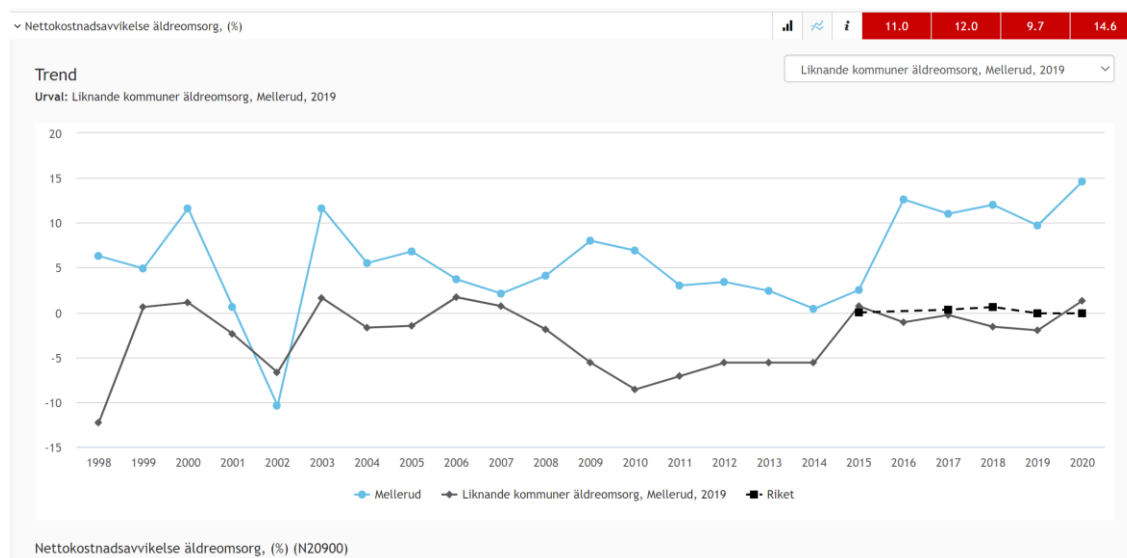
Den demografiska utvecklingen de närmaste 5-10 åren kommer bli är en utmaning då andelen äldre i befolkningen växer samtidigt som det blir färre personer som är i arbetsför ålder. Äldreomsorgens volymer och kommunens kostnader för äldreomsorg förväntas således successivt öka vilket gör det särskilt viktigt med kostnadseffektivitet inom området för att inte kommunens kostnader ska skjuta i höjden.

Kostnadsbilden för äldreomsorg i Mellerud jämfört med andra

I jämförelse med andra liknande kommuner har Mellerud högre kostnader än vad man kan förvänta sig utifrån de strukturella förutsättningar kommunen har. Nedanstående bild visar att kommunens kostnader för äldreomsorg är ca 22 miljoner högre än man kan förvänta sig.

Utvecklingen har tyvärr inte gått åt rätt håll mellan 2019 och 2020 utan nettokostnadsavvikelsen har ökat. En del av detta har sannolikt att göra med puckelkostnader i samband med bygget av vårt nya demensboende Ängenäs. Personalkostnader under pandemin påverkar sannolikt också men bör vara relativt liknande i samtliga kommuner.

Hemtjänst

Hemtjänsten i Mellerud har en väsentligt högre andel personer som har hemtjänst som insats än andra jämförbara kommuner. Snittet för antal timmar är något högre per brukare och vi har en högre andel som har riktigt många timmar (över 120 h per månad).

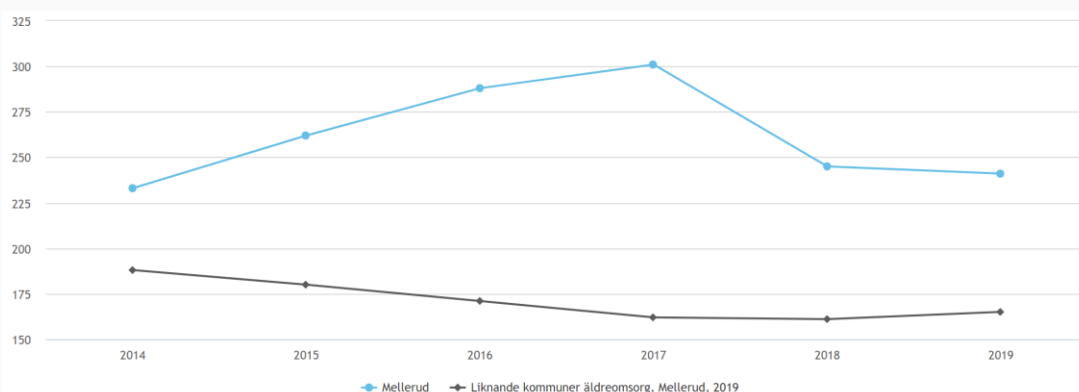
Hemtjänsttagare 65+ i ordinärt boende, antal

301 245 241

Trend

Urval: Liknande kommuner äldreomsorg, Mellerud, 2019

Liknande kommuner äldreomsorg, Mellerud, 2019

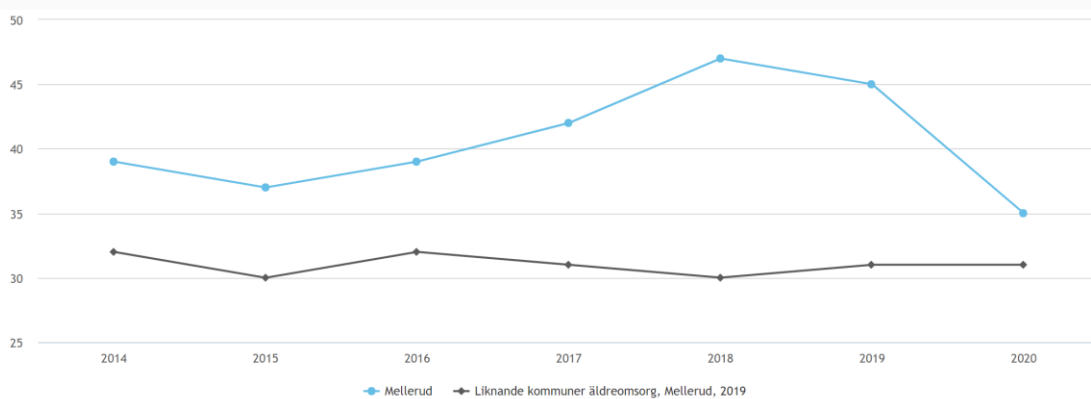
Hemtjänsttagare 65+ i ordinärt boende, antal (N21822)

Mellerud har väsentligt fler personer som får hemtjänst som insats än liknande kommuner, 241 jämfört med ett snitt för jämförbara kommuner på ca 160. Den är en procentuell skillnad på drygt 33%.

Trend

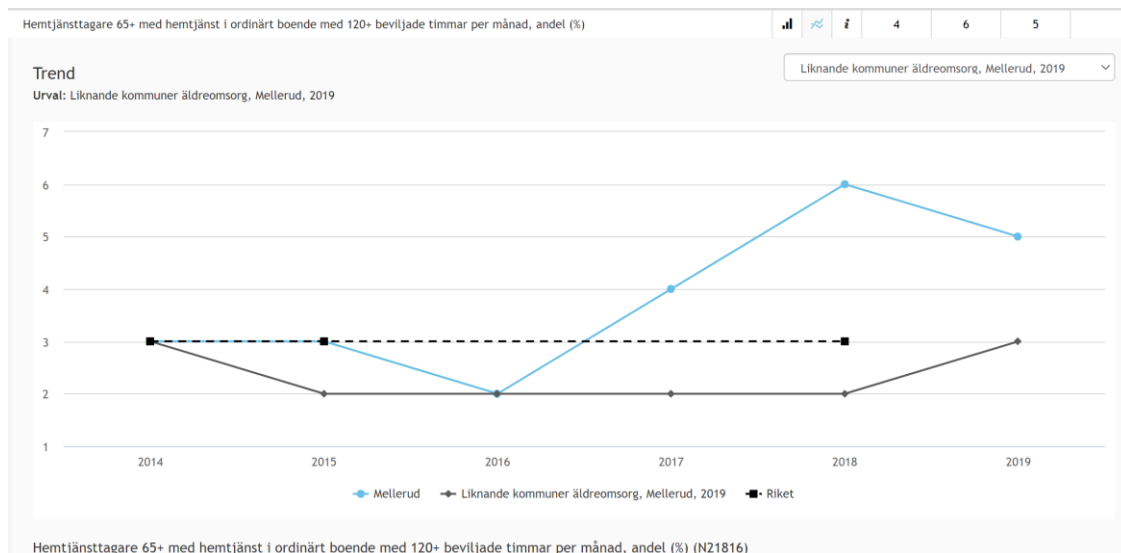
Urval: Liknande kommuner äldreomsorg, Mellerud, 2019

Liknande kommuner äldreomsorg, Mellerud, 2019

Genomsnittligt antal beviljade hemtjänsttimmar per brukare och månad för timregistrerade hemtjänsttagare 65+ i ordinärt boende, timmar/hemtjänsttagare (N21826)

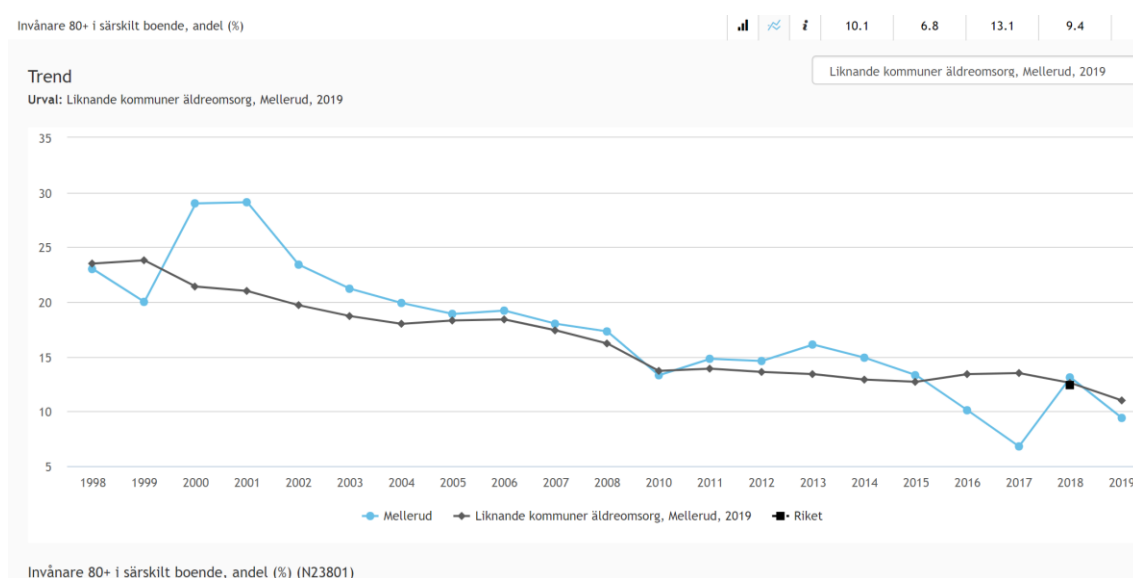
Inom hemtjänsten är genomsnittet för beviljade timmar per brukare något högre än genomsnittet. Trenden visar dock att detta mellan 2019 och 2020 går nedåt.

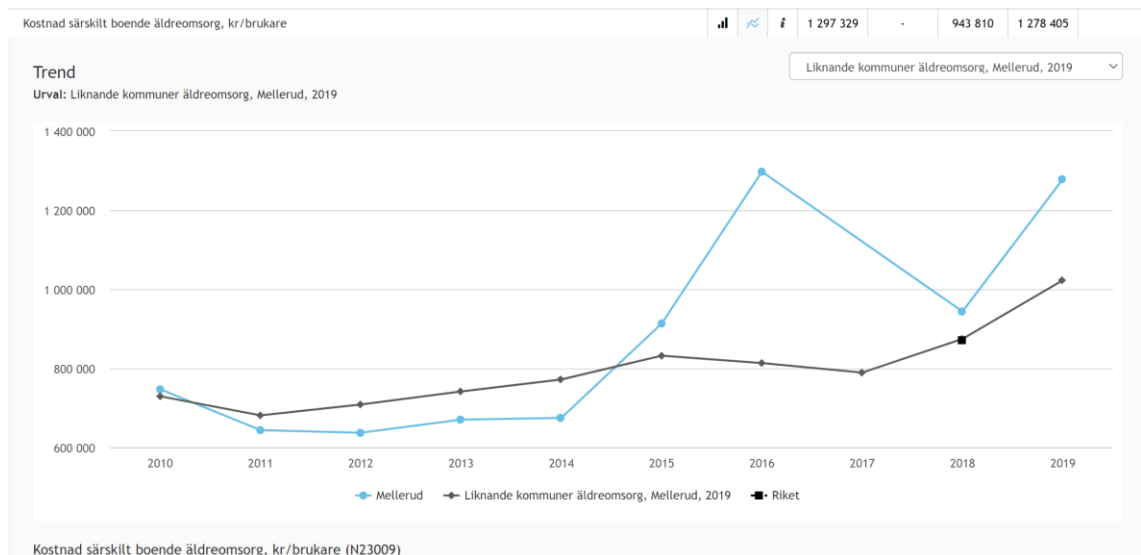
Flertalet kommuner använder 120 h per månad som en brytpunkt för när hemtjänst är mer kostnadskrävande som insats för en enskild individ än en plats på särskilt boende. Andelen som har hemtjänst fler än 120 h per månad är väsentligt högre i Mellerud än i liknande kommuner. Gapet till andra har minskat för 2019 men fortfarande ligger Mellerud på en andel om 5% jämfört med 3% av hemtjänsttagarna som får mer än 120 h per månad jämfört med andra.

Särskilt boende

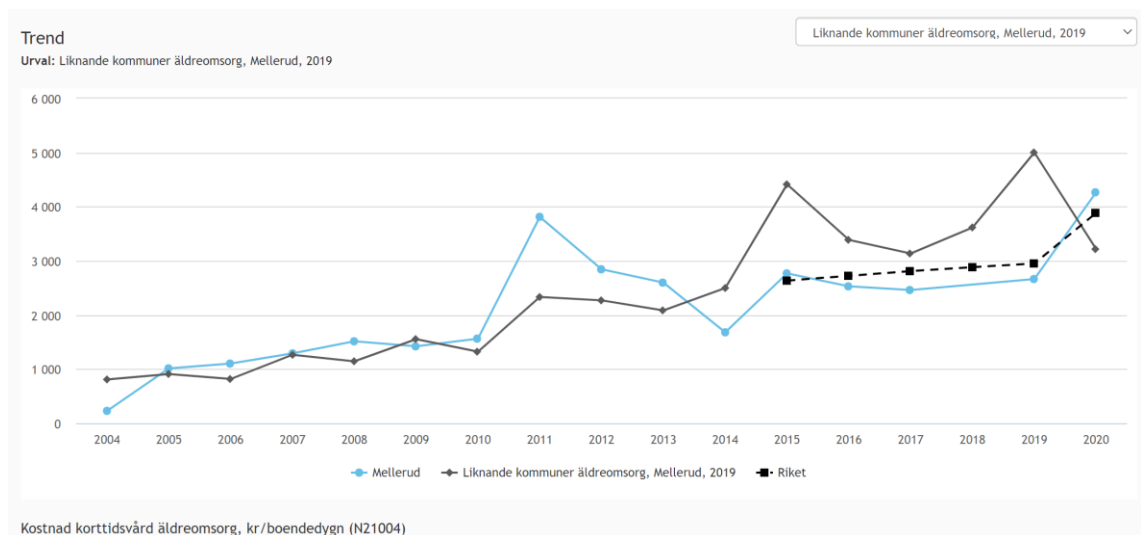
När det gäller särskilt boende i Mellerud har vi inte fler personer på särskilt boende än andra jämförbara kommuner.

Mellerud har ungefär samma andel av de äldre som bor på särskilt boende som andra jämförbara kommuner. Under hösten 2020 minskade antalet särskilt boende platser från 123 platser till 113 platser.

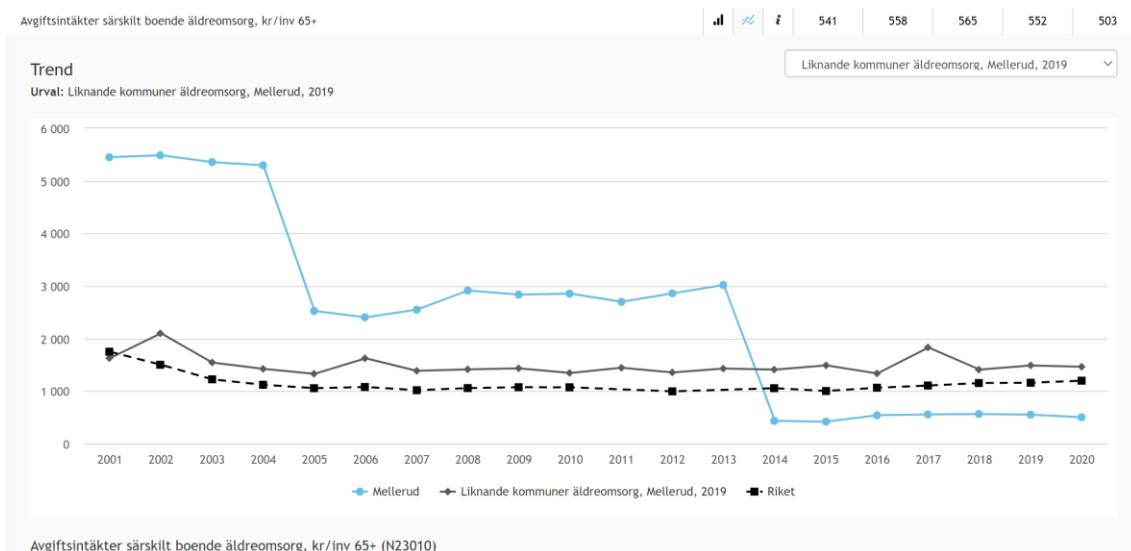

Kostnaderna per brukare inom särskilt boende ligger något högre med en snittkostnad om 1 278 tkr jämfört med drygt 1 000 tkr i snitt, dvs 25% högre än jämförbara kommuner. Från hösten 2020 finns Ängenäs på plats och kommer påverka totalkostnaderna framåt.

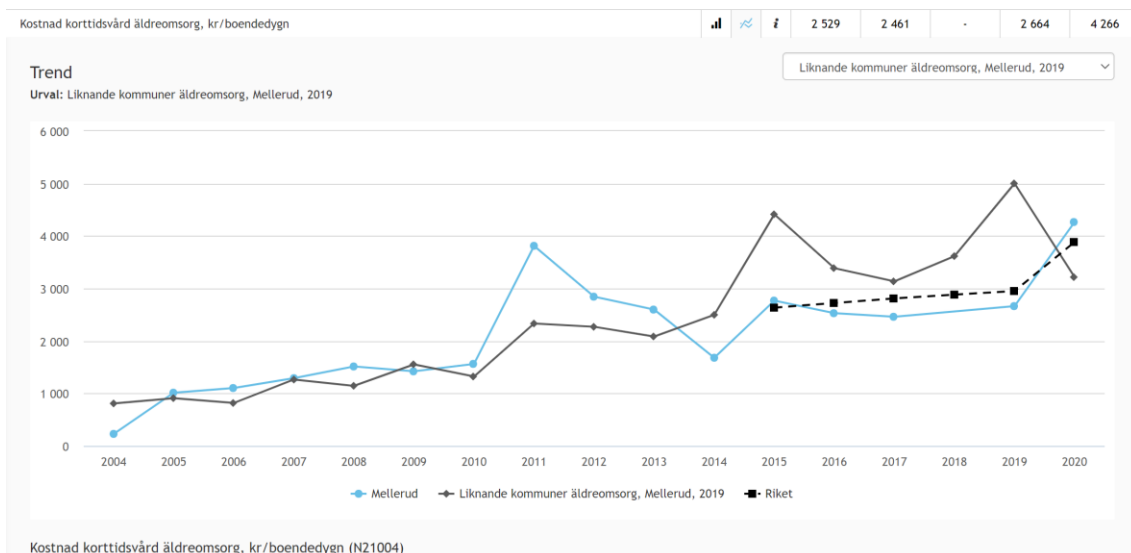

Avgifter

Mellerud tar ut något lägre avgifter än andra jämförbara kommuner när det gäller särskilt boende.

För hemtjänst tar Mellerud ut avgifter i nivå med andra.

Kostnad per dygn för korttidsvård ligger något över liknande kommuner och har ökat markant mellan 2019 och 2020. Detta förklaras sannolikt delvis av hur man arbetat med heltidsresan. Under mars 2020 höjdes antal årsarbetare på korttiden med 0,5 och kostnaderna för 0,75 års arbetsterapeut tillkom vilket delvis förklarar de höjda kostnaderna. Beläggningsgrad för korttid påverkar också kostnad per dygn väsentligt.

Lokalkostnaderna är i linje med andra liknande kommuner. Kostnaderna för öppen vård är något lägre än jämförbara kommuner.

Förvaltningens analys av äldreomsorgsverksamheten

Sammanfattningsvis kan man utifrån jämförelse med andra dra slutsatsen att de stora anledningarna till att äldreomsorgen sticker ut kostnadsmissigt handlar om:

- Väsentligt fler brukare i hemtjänsten med i genomsnitt fler timmar per brukare än andra jämförbara kommuner
- Väsentligt högre kostnad per boendeplats, 25% högre än andra jämförbara kommuner
- Höga kostnader för korttidsvård per dygn jämfört med andra

Förvaltningen har sedan hösten 2020 arbetat med kostnadseffektiviseringar inom äldreomsorgen och med särskilt fokus på heltidsresan för samtliga verksamheter samt hemvården. Sektorschef har arbetat enligt nedanstående uppdrag från tidigare förvaltningschef.

Uppdraget är att genomföra en genomlysning av hemvård som syftar till och ska leda till förslag på kostnadsminskningar för att komma till rätta med verksamhetens underskott samt sänka kostnadsindex, i jämförelse med jämförbara kommuner.

Uppdraget berör följande områden:

- Översyn och förslag till nya riktlinjer för biståndsbedömning (vägledande bestämmelser)
- Översyn och förslag till ny organisation för biståndsenhet kopplad till verkställighet inom hemvård
- En uppföljningsmodell mellan bistånd och verkställighet
- Införande och tidplan när digitalt planeringssystem, tidsregistreringssystem, och dokumentationssystem är eller ska införas.
- Översyn av rutiner för dubbelbemanning
- Schemastruktur för en bättre bushållning av resurser inom verkställighet kopplad till heltidsresan
- Förslag till ökad flexibilitet mellan de olika enheterna
- Inköpsrutiner för dagligvaruhantering
- Brytpunkt för hemvård
- Ruttoptimering av resandet
- Genomförande av nytt system för att hantera budget mellan beslut och verkställighet
- Rutin för verksamhetsstatistiken
- Översyn av kosthantering

Detta är gjort hittills:

- Ny rutin för dubbelbemanning framtagen där enhetschef fattar beslut.
- Nytt schema för hemvården juni 21 där resursspass är inlagda och tydliggjorda.
- Uppföljning mellan bistånd och verkställighet sker idag mellan samordnare/enhetschef/bistånd kvartalsvis och månadsvis samordnare/bistånd. En modell håller på att verkställas där kvartalsuppföljningar kvarstår men månadsuppföljning övergår till kontaktperson/bistånd tillsammans med brukaren för att få uppföljningen ihop med personal som arbetar så nära brukaren som möjligt.
- Ökad daglig samverkan mellan samordnare i planeringen av brukarens insatser. Har lett till ökad flexibilitet mellan enheterna.
- LMO (Life Care mobil omsorg) infört i yttergrupperna i juni-21. Centrum går in under hösten. Leder till realtidsuppdateringar gällande ärenden, tidsregistrering av utförd tid, mobil dokumentation hos brukare. All planering för samtliga grupper sker digitalt. Statistik kommer tas ut digitalt.
- Digitalt kosthanteringssystem Matilda infört i yttergrupperna juni-21. Centrum går in under hösten. Förenklar matbeställningen. Fasta varannan dag är infört i samråd med kostchef för att underlätta planeringen.

- Förslag till nya riktlinjer för myndighetsutövning kommer till nämnd i november där vi arbetat in brytpunkt för hemvård.
- Genomlysning av verksamhetsstatistiken har gjorts, uppdatering av detta presenteras till nämnd i oktober.
- Översyn av förutsättningar för gemensam biståndsenhet och stärkt ledning och styrning av biståndsenheten har genomförts, resultat och förslag till beslut om framtida utformning går till nämnd i oktober.
- Ny rutin håller på att tas fram hur nattpatrullen kan stötta upp andra verksamheter nattetid.

Detta behöver göras vidare:

- Hemvårdens organisering behöver ses över och möjligheterna till större samarbete internt Samlokalisering av samordnarfunktionen och/eller personalgrupper är en möjlighet som behöver utredas vidare då detta kan skapa bättre förutsättningar för hantering av personalresurserna. I samband med det ses ruttoptimeringen över. Förvaltningen behöver arbeta vidare med hanteringen av schemaläggning och resursspass samt säkerställa att enhetschefer har rätt kunskap för att hantera detta.
- Ökad kunskap av kostnadsbilden inom äldreomsorgen behöver till. Ensolution erbjuder tjänsten kostnad per brukare som är det verktyg som flest kommuner använder för närmare analys av kostnaderna i den egna verksamheten jämfört med andra. Mellerud har tidigare gjort sådana undersökningar men det har gått en par år sedan senaste genomlysningen vilket gör att detta kan vara ett lämpligt instrument att återanvända.
- Avgiftshanteringen behöver ses över

Åtgärder för stärkt kostnadseffektivitet inom äldreomsorgen

Åtgärder:	Klart:	Uppföljning:
Nya riktlinjer för bistånd	November	Uppföljning sker månatligen via verksamhetsrapport som visar statistik över insatserna. Uppföljning av riktlinjer sker på nämnd vid behov, minst vartannat år
Vidare utredning av hemvårdens organisering för att säkerställa optimal resurshantering	Februari 2022	Uppföljning sker genom ekonomirapport där personalkostnader för vård och omsorg följs Information till nämnd om förslag till förändring av organisering i februari 2022
Utbildning för chefer i bemanningskunskap	November 2021	Information kring utbildningen vid nämnd i november
Utredning av och framtagande av eventuella	Februari 2022	Uppföljning bestäms efter utredning lagts fram

förslag till ändringar av avgiftshanteringen inom äldreomsorg		
Kostnad per brukare genomförs för äldreomsorg senast kvartal 1 2022	April 2022	Utfallet av kostnad per brukare redovisas till nämnd i april uppföljning sker månatligen genom ekonomirapport

Tanja Mattsson

Socialchef

Pernilla Wall

Sektorschef Vård & Omsorg